

Απαντήσεις
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
Γ' Λυκείου

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. Ψήφισμα της 5ης Μαΐου 1827: Στην Γ' Εθνική Συνέλευση (Τροιζήνα) το προσφυγικό προβλήθηκε εντονότερα από τις διάφορες προσφυγικές ομάδες, που ζήτησαν την εκπροσώπησή τους στη Συνέλευση, για να προωθήσουν το αίτημα παροχής χώρου για μόνιμη εγκατάσταση στην ελεύθερη Ελλάδα. Το ψήφισμα της 5ης Μαΐου 1827, με το οποίο καλούνταν όλοι οι ορθόδοξοι «όσων αι πόλεις κατεστράφησαν, να προσέλθουν εις την Βουλήν να ζητήσουν τόπον και να εγείρουν νέας πόλεις», έδειχνε την τάση να επικρατήσει μία ευρύτερη αντίληψη για το προσφυγικό. Ωστόσο, οι επαναστατικές κυβερνήσεις δεν προχώρησαν στην υλοποίηση των αποφάσεών τους και δεν οργάνωσαν συνοικισμούς προσφύγων. Οι δυσμενέστερες συνθήκες κατά την Επανάσταση αλλά και οι κατά τόπους αντιδράσεις εμπόδισαν την εφαρμογή μέτρων για την επίλυση του προβλήματος. (σχολικό βιβλίο, σελ. 123)

β. Β' ψήφισμα για το θέμα της στελέχωσης του δημοσίου (1844): Το θέμα της στελέχωσης του δημοσίου -τα προσόντα δηλαδή του δημοσίου υπαλλήλου- ρυθμίστηκε με το Β' ψήφισμα, που όριζε ότι δημόσιοι υπάλληλοι μπορεί να είναι: α) οι αυτόχθονες της ελληνικής επικράτειας και όσοι αγωνίσθηκαν σε αυτή μέχρι το τέλος του 1827 ή ήρθαν και εγκαταστάθηκαν κατά την ίδια περίοδο, β) όσοι αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε πολεμικά γεγονότα της Επανάστασης μέχρι το 1829. (σχολικό βιβλίο, σελ. 133)

γ. Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων: Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ). Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ), με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. (σχολικό βιβλίο, σελ. 153) Η Ε.Α.Π. λειτούργησε μέχρι το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση

μεταβίβασε στο Ελληνικό Δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες (σχολικό βιβλίο, σελ. 155).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

1. Σ 2. Σ 3. Λ 4. Λ 5. Λ 6. Λ 7. Σ 8. Σ 9. Σ 10. Λ

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του Βενιζέλου ως ελλαδίτη πολιτικού έγινε στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 με μία ομιλία στην πλατεία Συντάγματος, στην οποία έκανε προγραμματικές δηλώσεις, με τις οποίες υποστήριξε μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις. Στόχευε σε εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος, με την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν η κοινωνική γαλήνη, η ελάφρυνση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ο εκσυγχρονισμός του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, και στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την πραγματοποίηση των εθνικών διεκδικήσεων. Επίσης, παρά την πίεση των οπαδών του, υποστήριξε την αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου. Πολιτειακό ζήτημα δεν έθεσε. Προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης. (σχολικό βιβλίο, σελ. 89-90)

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

Με αφορμή τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, εκφράστηκαν διαφορετικές απόψεις ως προς τη σκοπιμότητα ή μη της συμμετοχής της Ελλάδας στον πόλεμο. Οι Φιλελεύθεροι τάσσονταν υπέρ της συμμετοχής στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ, επειδή προσδοκούσαν ότι με αυτόν τον τρόπο η Ελλάδα θα είχε εδαφικά οφέλη. Ο βασιλιάς και το Γενικό Επιτελείο είχαν διαφορετική εκτίμηση. Θεωρούσαν ανεύθυνη τη θέση των Φιλελευθέρων, εκτιμώντας ότι η έκβαση του πολέμου ήταν αβέβαιη και θα μπορούσαν να νικήσουν οι Κεντρικές δυνάμεις. Δεδομένης της κυριαρχίας της Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο, και παρά τους δεσμούς του

με τη Γερμανία, ο Κωνσταντίνος δεν μπορούσε να ζητήσει συμμετοχή στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων, γι' αυτό έλαβε θέση υπέρ της ουδετερότητας της Ελλάδας. Η εμμονή του Κωνσταντίνου στη θέση αυτή, τον οδήγησε να δράσει με τρόπο που υπέσκαπτε τα θεμέλια του πολιτικού συστήματος. Ο βασιλιάς, ανέπτυξε μυστική διπλωματία εν αγνοία Γης κυβέρνησης, καταφεύγοντας ακόμη και σε παράνομα μέσα (π.χ. παράδοση απόρρητων διπλωματικών εγγράφων στους Γερμανούς.) Το 1915 προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης. (σχολικό βιβλίο, σελ. 94)

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: (από το σχολικό βιβλίο να αξιοποιηθεί η σελ. 208)

Το θετικό και αισιόδοξο κλίμα των δύο πρώτων ετών της λειτουργίας του νέου καθεστώτος άρχισαν να σκιάζουν απειλητικά σύννεφα, τα οποία επρόκειτο να δημιουργήσουν λίγο αργότερα σοβαρή εσωτερική κρίση.

Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας ήταν υπερβολικά συντηρητικό και παραχωρούσε στον Ηγεμόνα, όπως ονομάστηκε ο Ύπατος Αρμοστής, υπερεξουσίες, που εύκολα μπορούσαν να τον οδηγήσουν σε δεσποτική συμπεριφορά. **Σύμφωνα μάλιστα με το απόσπασμα από την "Κρητική Πολιτεία" του Γ.Κουκούτση, στο νέο καθεστώς της Κρητικής Πολιτείας δεν παρέχονταν αρμοδιότητες στο κοινοβούλιο ούτε οι Υπουργοί ελέγχονταν για τις πράξεις τους από τη Βουλή. Κεντρικό σημείο αναφοράς ήταν ο "Ηγεμόνας", ο οποίος συγκέντρωνε στο πρόσωπό του όλες τις εξουσίες και είχε ελεγκτικό και εποπτικό ρόλο πάνω στους συμβούλους του. Ουσιαστικά η Βουλή υπολειμματούσε, κάτι που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι συνήλθε μόνο μια φορά σε "τακτική σύνοδο". Οι αρμοδιότητές της υπήρξαν περιορισμένες, ακόμη και το σημαντικό δικαίωμα της "κύρωσης των νόμων" αποτελούσε προνόμιο του πρίγκηπα. Η ΙΕΕ τονίζει επίσης τις αδυναμίες του κρητικού συντάγματος και τις δυσκολίες στην εφαρμογή του. Κύρια χαρακτηριστικά του είναι ο συντηρητισμός του, ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας**

της οργάνωσης και του καταμερισμού της πολιτικής εξουσίας, ο περιορισμός των αρμοδιοτήτων της βουλής με την ταυτόχρονη ανάδειξη του ύπατου αρμοστή ως κυρίαρχου οργάνου της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας. Από την άλλη, ο Γ.Κουκούτσης αναφέρει ότι η δικαστική εξουσία, παρόλο που λειτουργούσε χωρίς περιορισμούς κι αυτόνομα, δεν είχε τη δυνατότητα να ελέγξει το κατά πόσον οι νόμοι που ψηφίζονταν λειτουργούσαν μέσα στο πλαίσιο της συνταγματικής νομιμότητας..

Επιπλέον, η ασάφεια στον ακριβή καθορισμό αρμοδιοτήτων δημιουργούσε τριβές και προσωπικές αντιπαραθέσεις στο έργο της διοίκησης. Οι τοπικοί παράγοντες της Κρήτης, που πολέμησαν για την ελευθερία του νησιού και στήριξαν με ενθουσιασμό τον Πρίγκιπα, έβλεπαν τώρα με δυσφορία και πικρία να παραγκωνίζονται και να διορίζονται σε καίριες θέσεις Αθηναίοι σύμβουλοι του Γεωργίου, που αγνοούσαν τα κρητικά πράγματα και την ψυχολογία των Κρητών. **Την ιστορική αφήγηση συμπληρώνει και το δευτερογενές παράθεμα από την ΙΕΕ. Εκεί αναφέρονται προβλήματα στο διοικητικό τομέα, όπως η κατάργηση του πολιτικού διαλόγου, αυθαιρεσίες της διοικητικής μηχανής, αποκλεισμός Κρητικών από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, διορισμός δημοτικών αρχών από τον πρίγκιπα, ανάκληση άδειας για την έκδοση εφημερίδας, ενίσχυση των φιλοπριγκιπικών ομάδων. Επιπρόσθετα προβλήματα εμφανίζονται στην οικονομική λειτουργία του νησιού, όπως έλλειψη τεχνικών μέσων και χρημάτων για την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής και τη δημιουργία έργων υποδομής.**

Μονάδες 25

ΘΕΜΑ Δ1

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: (από το σχολικό βιβλίο να αξιοποιηθεί κατά βάση η σελ. 216 και χωρίο από τη σελ. 215)

Μετά το τέλος της επανάστασης στο Θέρισο και τη νέα ρύθμιση του Κρητικού ζητήματος, με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία. Μετά τις εξελίξεις

αυτές, ο Πρίγκιπας Γεώργιος δεν μπορούσε πια να παραμένει στην Αρμοστεία της Κρήτης. Παρά τις επίμονες παρακλήσεις των αντιβενιζελικών φίλων του, εκείνος υπέβαλε την παραίτησή του (12 Σεπτεμβρίου 1906) και αναχώρησε από την Κρήτη. Ο βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος Α', **απαντώντας στην ευρωπαϊκή διακοίνωση, όπως αναφέρει το παράθεμα από την Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, έσπευσε αμέσως να ορίσει τον νέο ύπατο αρμοστή.** Το Κρητικό Ζήτημα είχε πλέον εισέλθει στη φάση της οριστικής του επίλυσης.

Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης, έμπειρος πολιτικός, πρώην πρωθυπουργός της Ελλάδας και μετέπειτα Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας, ανέλαβε τα καθήκοντα του στις 18 Σεπτεμβρίου 1906. **Η ΙΕΕ παραθέτει ότι υπήρξε ένας πολιτικός ηγέτης με πολιτική εμπειρία και η μετριοπάθεια. Η ανάληψη της εξουσίας από μέρους του, μετά την αποχώρηση του πρίγκιπα Γεωργίου, συνοδεύτηκε, σε πρώτη φάση, από την απομόνωση των φιλοπριγκιπικών στοιχείων που παρεμπόδιζαν την αναχώρηση του πρίγκιπα.** Η πολιτική ομαλότητα επανήλθε στην ταραγμένη Κρήτη και μια νέα περίοδος δημιουργίας εγκαινιάστηκε. Η οικονομία βελτιώθηκε, η δημόσια διοίκηση αναδιοργανώθηκε και καταβλήθηκε ιδιαίτερη φροντίδα για την οργάνωση της δημόσιας υγείας και της παιδείας. **Η πολιτική δράση του νέου ύπατου αρμοστή ξεκίνησε, όπως αναφέρει η ΙΕΕ, με προκήρυξη προς τον κρητικό λαό, όπου ανακοίνωνε την εφαρμογή του κοινοβουλευτικού συστήματος με ταυτόχρονη παροχή αμνηστίας με στόχο την αποκατάσταση της εσωτερικής ομόνοιας.** Από την άλλη, η ολοκλήρωση μετά από τέσσερις μήνες των εργασιών της Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης, εμπέδωσε τη νομιμότητα και εδραίωσε τη λειτουργία των φιλελεύθερων κοινοβουλευτικών αρχών. **Νέα νομοθετήματα και βελτιώσεις συνέτειναν στην βελτίωση της λειτουργίας των διοικητικών μηχανισμών και την ενίσχυση θεσμοποίησης της αυτονομίας.** Το πιο σημαντικό είναι ότι οργανώθηκε για πρώτη φορά η Πολιτοφυλακή της Κρήτης, δηλαδή ο πρώτος στρατός του νησιού (1907), που εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους 1912-1913, **υπό την "εποπτεία Ελλήνων αξιωματικών"** που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό. **Αυτό οδήγησε, σύμφωνα με το κείμενο, στη δημιουργία προϋποθέσεων για την αντικατάσταση διεθνών αγχημάτων.** Η παρουσία των ξένων στρατευμάτων κατέστη

πλέον περιττή και οι Μ. Δυνάμεις αποφάσισαν να εκκενώσουν την Κρήτη μέσα σε ένα χρόνο, με μόνη εγγύηση την ασφάλεια των μουσουλμάνων της νήσου. Ένα ευχαριστήριο Ψήφισμα της Κρητικής Βουλής (21 Μαΐου 1908) προς τις Μ. Δυνάμεις ήταν η επίσημη πολιτική πράξη της χειραφέτησης της Κρήτης από την προστασία των Μ. Δυνάμεων. Το νησί έπρεπε πλέον να κινείται με τις δικές του δυνάμεις στη διαχείριση του Κρητικού Ζητήματος.

Μονάδες 25

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΕΛΗΣ (ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ)